

כ"ב סעיף כ'). וכתב הבית-שמואל (שם סק"ג כ"א) וז"ל: כאן כתב מתגרה בנשים, ובאשה כתב מתיחדת עמהם. נראה כאן אפילו אם ליכא יחוד אסור משום גירוי בנשים, אבל בנשים לא שייך גירוי ואין אסור אלא אם מתיחדת, וכן כתב הב"ח עכ"ל.

הרי לך פשוט וברור להלכה ולמעשה שברווק שייך איסור גירוי אף אם אין שם חשש יחוד, ואיסור זה נאמר בבית-הספר שאינו יושב אתו במכוון ולא אליו הן באות אלא אגב בניהן, כל-שכן שאסור לרווק לשבת במכוון ללמד בחורה, וזו אינה צריכה לפנים. לשאלתך הרביעית המסונפת לשלשה סעיפי משנה בדיני רבית, כתבתי באורך בחלק חמישי של "מקור חיים" בפרק רצ"ט עיין שם. והנני בברכה נאמנה שתראה ברכה בעמלה של תורה, תצליח ותתעלה בתורה ויר"ש.

נט

המותר ביקור בכנסיות

שאלה:

בהיותי בטיול הגענו לביקור בכנסיה, ונחלקו הדעות אם מותרת הכניסה לכנסיה לשם ביקור בלבד. מה הדין באמת.

תשובה:

הלכה זו פשוטה היא ביותר:

בית תפלה של ע"ז אסור בהנאה, ואפילו פינו משם הע"ז. וכיון שאסור בהנאה א"כ אסור ליכנס לתוכה ואפילו לשבת בצילו אסור. אבל באמת הכניסה לבית ע"ז אסורה לא משום הנאה בלבד, אלא כמו שכתב הרמב"ם:

אסור ליכנס לעיר שיש בה ע"ז וכ"ש לדור בה, וכ"ש לסחור בה.

ולפיכך יודע לך שכל עיר שיש בה בית תפילה של ע"ז בלא ספק אותה עיר אסור לעבור בכונה, וכ"ש לדור בה, אבל אנחנו תחת ידיהם בעונותינו ושוכנים בארצם אנוסים וכו'. ואם העיר דינה כך ק"ו בית ע"ז עצמו שהוא אסור לנו כמעט לראותו וכ"ש ליכנס בו. ומפני שדבר זה נעשה כהיתר, וביחוד כאשר קבוצות מטיילים מגיעות לכנסיות עתיקות נכנסים אליהן, וביניהם גם שומרי תורה ומצוה, מחמת ידיעה, נוסף להסביר האיסור:

כתוב בספר חסידים: כומר אחד היה חייב ליהודי כסף וידע הכומר שלא ילך אחריו לבית הע"ז, וכשבא לתבוע חובו הלך הנכרי לבית הע"ז, ולא רצה היהודי לילך אחריו שם. וע"ז כתב הרב החיד"א: ושים דברים אלה על לבבך.

אתה הראית לדעת חומר האיסור הגדול בכניסה לבית עבודה-זרה, מלבד במקרה שיש בו משום פיקוח נפש, שאף כי יש מגדולי הפוסקים שסוברים לאסור, הנה המתיר יש לו על מי שיסמוך, להכנס לבית ע"ז כדי להציל נפשו.

וכל זה כמובן בכנסיות שיש בהם צורות שתי וערב והם עבודה-זרה, אבל מסגדי הישמעאלים אין חל עליהם איסור זה כלל, שאין הם עובדי עבודה-זרה. ולכן, במערת המכפלה שיש שם מסגד, נכנסים יהודים ומתפללים בו, וה' יקבל תפלתנו ברצון.

לכבוד
ד"ר נוח לוינסון
ירושלים
השלום והברכה,

הנני לאשר קבלת מכתבך מיום א' חשון דנא. בהקשר לתשובתי ברדיו בענין כניסה לכנסיות של נוצרים, ומתכבד להשיב:

עניתי אמנם באיסור מוחלט, כי כל הפוסקים ללא יוצא מן הכלל פסקו כן. לא ידוע לי על שום פוסק בר-סמכא הסובר שהנצרות

אינה עבודה-זרה במובנו ההלכתי של מושג זה. אדרבא, ציינתי מקורות מהתלמוד ועד ספר חסידים, והאיסור באמת הוא אפילו בכניסה לכנסיה לביקור סתם ולא לשם תפלה ח"ו. (יעויין מקורות: פירוש הרמב"ם למשניות מס' עבודה-זרה דף י"א, זבשו"ע יו"ד סי' קנ"ז סעיף ג'. חכמת-אדם כלל פ"ד סעיפים ט"ו ט"ז. בספר חסידים סי' תל"ה, ובספר ברית-עולם למרן החיד"א שם ועוד).

אך תמיהתי היא כלפי הביטויים במכתבך על "דרכי שלום". אינני מבין אם אדם מישראל נמנע מלהכנס לכנסיה מפני שההלכה אוסרת עליו, האם צריך מישהו להפגע משום כך? האם יהודי שאינו אוכל זמאכלי הגויים האם פוגע הוא בהם? האם מפני דרכי שלום, צריך אדם לותר על אמונתו ועקרונותיו? (אגב, מה שמחוייב מפני דרכי שלום נתבאר במס' גיטין דף נ"ט ס"א.)

כמו"כ לא הבינותי איזו "אפליה דתית ולאומית" משתמעת מהוראה זאת. אם אדם מישראל נמנע מכניסה לכנסיה, האם מפלה הוא בכך את הנוצרי? אתמהה. אנו מאמינים באמונה שלימה שעוד יבוא יום ויתקיים חזון נביאי ישראל "להעביר גולולים ואלילים מן הארץ (הכונה מכל העולם) לתקן עולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשם ה', במובנו הנעלה ביותר ה' אחד ושמו אחד, כאמור: כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, כי תמלא הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, וזו התקוה אשר הבעתי באותה שיחה ברדיו, היא תקותם, חזונם, ויעודם של נביאי ישראל.

בברכה וכבוד רב

לכבוד

הד"ר נוח לוינסון

היידלברג, גרמניה

השלום והברכה,

הנני לאשר קבלת מכתבך מיום א' טבת דנא, ומתכבד לענות בקצרה:

כל המקורות אשר ציינת מגדולי הפוסקים, שהנוצרים בזמנינו אינם עובדי עבודה-זרה גמורים, זו אמת הלכתית פשוטה, אבל אחרי הבחנה דקה, שהמדובר הוא לגביהם, היות והם אינם מצווים על אחדות ה', אלא על מציאותו בלבד, וכיון שהם מאמינים במציאות ה', אין זו עבודה-זרה גמורה לגביהם השיתוף המפורסם, הפוגם באחדותו יתברך. אבל לגבי ישראל, הרי נצטוינו "ה' אלקינו ה' אחד", והשיתוף בשבילנו הוא ע"ז ממש. ותשובתי לגבי כניסה לכנסיות היתה כמובן מאליו ליהודים. (והארכתי בנושא זה בספרי "בין ישראל לעמים" פרק ז' בציון המקורות).

לא עלה על דעת פוסק לבוז חלילה לנוצרים מאמיני השיתוף, ואין להתיחס אליהם כעובדי ע"ז, וזו כונתם של כל הפוסקים אשר ציינת.

להערתך שניתן לראות בכניסה לכנסיה כמו למוזיאון, וכדין "נוי" ולא בגדר "פולחן" — ארשה לעצמי להעיר, שהאבחנה בין נוי לפולחן (שהיא הלכתית ביסודה כפי שציינת במכתבך) איננה תלויה בעיקר בנו אלא בכונתם. ולכן לגבי מרחץ שבו פסל אפרודיטי (ע"ז ג') ניתן לראות בו "נוי", ולכן במוזיאונים בתים-פרטיים וכדומה, רשאים הננו גם אנו להניח שצורת שתי וערב שנמצאים שם נועדו לנוי בלבד, ומותרת הכניסה אליהם, אבל בכנסיה שכולה מקום פולחן, הרי ברור שהכל נעשה לפולחן, ובשביל ישראל היא עבודה-זרה ממש.

הבה נקוה ליום בו יהיה "ה' אחד ושמו אחד".